

Музика О.О. Підготовка студентів до роботи по запобіганню торгівлі дітьми в Україні // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи» 10-11 листопада 2011 р. – Житомир: Полісся, 2011. – С. 183-184.

О.О. Музика

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ ПО ЗАПОБІГАННЮ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

Незважаючи на здійснення заходів, що їх вживає світова спільнота щодо протидії торгівлі людьми, проблема залишається актуальною. Як зазначається в Державній програмі протидії торгівлі людьми, це негативне явище може виявлятися у різних формах – від викрадення людей до їх продажу з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи. Жертви торгівлі людьми використовуються для примусової праці, у порнобізнесі, як донори для трансплантації тканин і органів тощо. Ситуація, що склалася, потребує консолідації зусиль як державних і громадських структур в межах окремої країни, так і міжнародних організацій.

У рамках проекту «Попередження продажу неповнолітніх в Україні та Молдові», що фінансувався недержавною організацією «IBO Italia – Associazione Italiana Soci Costruttori» (Італія), на соціально-психологічному факультеті ЖДУ імені Івана Франка у 2010-2011 н.р. вперше було реалізовано навчальний курс «Запобігання торгівлі дітьми в Україні». Наукова підтримка розробки програми навчальної дисципліни «Запобігання торгівлі дітьми в Україні» та програми практики здійснювалася університетом м. Болонья. Курс розрахований на 60 год. (з них: 30 год. аудиторного навчання – лекції, практичні заняття та тренінги; 30 год. позааудиторного навчання – практика). Для читання лекцій, проведення практичних та тренінгових занять для

студентів, а також здійснення керівництва практикою, запрошувалися спеціалісти-науковці та представники державних і громадських організацій. Студенти мали змогу пройти практику в громадських організаціях, кримінальній міліції у справах неповнолітніх, а також вивчити особливості роботи соціальних педагогів у школах міста.

Для вивчення поінформованості студентів про проблему торгівлі людьми, а також рівня їх готовності до майбутньої роботи з групами ризику й постраждалими, було проведене анкетування до- і після проведення навчального курсу. Питання анкети були відкритими.

Студенти, що навчаються за напрямом «соціальна педагогіка», виявилися досить добре обізнаними в проблемі торгівлі неповнолітніми. Повторне дослідження показало, що їх знання стали глибшими, детальнішими.

Коротко результати анкетування такі:

- всі студенти знають про торгівлю людьми, зокрема неповнолітніми;
- найбільше інформації про торгівлю неповнолітніми дають ЗМІ, шкільні та університетські навчальні курси;
- серед контактного оточення студентів не виявилось постраждалих від торгівлі людьми;
- після навчального курсу значно розширилося уявлення студентів про соціальні передумови торгівлі неповнолітніми, серед яких на перших позиціях бідність, нестача інформації, неблагополучні сім'ї (до проходження курсу 15 студентів із 26 не змогли назвати соціальних передумов торгівлі неповнолітніми);
- значно поліпшилося знання законодавчої бази: до проходження курсу 20 студентів не змогли назвати жодного юридичного документа, яким регулюється торгівля неповнолітніми, а після

- завершення – таких студентів не виявилось. Майже всі назвали с.149 ККУ, яка є основою для порушення кримінальних справ;
- розширилася база знань про те, до яких фахівців можна звернутися постраждалим. Всіма називаються правоохоронні органи, соціально-психологічні служби, згадуються громадські і міжнародні організації;
  - значно поглибилися знання про психологічні особливості дітей з груп ризику (з 26 до 40 позицій);
  - розширився перелік методів, які студенти готові застосувати в роботі з попередження продажу неповнолітніх (з 11 до 21 після проведення навчального курсу). Примітно, що 12 студентів до навчального курсу не могли назвати жодного методу роботи, а після – таких не виявилось;
  - розширився перелік методів з надання допомоги постраждалим (з 8 до 18);
  - студенти назвали 23 теоретичні положення і методи практичної роботи, про які вони дізналися в межах курсу і які планують використовувати у майбутній практичній діяльності. Серед них: знання законів, психотерапевтичні методи та прийоми, соціальна робота на вулиці.

Узагальнюючи результати роботи, зазначимо, що існуюча система підготовки студентів – майбутніх соціальних педагогів – дає достатні теоретичні знання про проблему торгівлі неповнолітніми, інформаційні методи попередження цього явища та методи надання допомоги постраждалим. Однак студентам бракує практичного досвіду, досвіду співпраці з громадськими організаціями, досвіду комплексної вуличної соціальної роботи з групами ризику. Ресурс поліпшення ефективності роботи з протидії торгівлі неповнолітніми

вбачається у посиленні вуличної соціальної роботи. Введення навчальної дисципліни (за вибором) «Запобігання торгівлі дітьми в Україні» у навчальний план підготовки спеціалістів з напрямку «соціальна педагогіка» дасть змогу підвищити рівень професійної підготовки студентів університету.